

OTVORENÉ VZDELÁVACIE ZDROJE

Mgr. Lucia Nižníková

Pojem otvorené vzdelávacie zdroje Open Educational Resources (OER) sa prvýkrát objavil v roku 2002 na globálnom fóre o dopade otvorených výučbových softvérov pre vyššie vzdelávanie v rozvojových krajinách, ktoré sa konalo pod záštitou organizácie UNESCO. Definícií otvorených vzdelávacích zdrojov je viac, v zásade však ide o „digitalizovaný materiál ponúkaný otvorene a slobodne pedagógom, študentom a samoštudentom na použitie a opakované použitie za účelom výučby, štúdia a výskumu“.

Nadácia The Hewlett Foundation túto definíciu spresňuje s tým, že otvorené vzdelávacie zdroje nemusia byť nevyhnutne iba digitálne: vyučovacie, vzdelávacie a výskumné materiály na akomkoľvek médiu, digitálnom alebo inom, ktoré sú vo verejnej doméne, alebo boli uvoľnené pod licenciou, ktorá povoľuje bezplatný prístup, použitie, adaptáciu a redistribúciu ostatnými so žiadnymi alebo obmedzenými obmedzeniami. Všetky definície však majú spoločné to, že ide o otvorené, voľne dostupné zdroje, ktoré možno opakovane používať

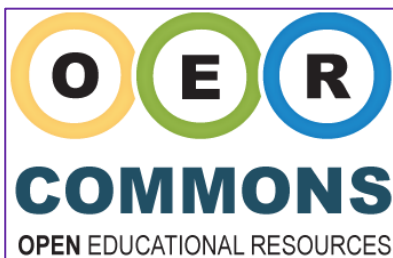
a spracovávať. Aj tu, podobne ako v hnutí open access (otvorený prístup k výsledkom vedy a výskumu), platí princíp, že to, čo je financované z verejných zdrojov, by malo byť verejne dostupné. Tým sa podporuje transparentnosť a hospodárnosť vynakladania verejných zdrojov, dostupnosť vzdelávania všetkým bez rozdielu, a tiež princíp participácie, keďže k vzniku vzdelávacích materiálov prispievajú všetci, vrátane žiakov a študentov.

Aby boli vzdelávacie zdroje skutočne otvorené, mali by spĺňať určité požiadavky, tzv. 5R:

- Retain – možnosť ponechať si zdroj, napr. vo svojom počítači,
- Reuse – možnosť daný zdroj opakovane použiť,
- Revise – možnosť zdroj upraviť, napr. aj prekladom,
- Remix – možnosť skombinovať rôzne zdroje,
- Redistribute – možnosť zdroj ďalej šíriť.

Typologicky OER zahŕňajú ucelené kurzy, materiály využívané počas kurzov, moduly, učebnice, streamované videá, testy, softvér a iné nástroje, materiály a techniky, ktoré podporujú prístup k poznaniu. Môžu byť statické, ale aj dynamické (meniť sa, dopĺňať a aktualizovať v priebehu vzdelávania podľa požiadaviek vzdelávaných) i kombináciou týchto možností.

Pri každom otvorenom prístupe je dôležité mať na pamäti aj ochranu autorských práv. Kým klasické učebné texty chráni copyright, otvorené vzdelávacie zdroje najčastejšie využívajú licencie Creative Commons a licenciu GNU General Public License, ktorá sa používa pre softvérové riešenia (open-source software).

Jednou z najznámejších databáz otvorených vzdelávacích zdrojov je **OER Commons**. Digitálna knižnica obsahuje výučbové materiály z rôznych predmetov, na rôznych úrovniach vzdelávania od predškolskej výchovy cez stredoškolské až po vysokoškolské

a celoživotné vzdelávanie, od učebníc cez sylaby a aktivity po výučbové obrázky. Je to zároveň platforma, kde sa dá vytvoriť vlastný profil, zapojiť sa do jednotlivých skupín podľa predmetov, spolupracovať s učiteľmi z celého sveta, či jednoducho vytvoriť si otvorený vzdelávací materiál.

Na Slovensku sa od roku 2015 agende otvoreného vzdelávania a otvorených vzdelávacích zdrojov venuje Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rozvoj občianskej spoločnosti

prostredníctvom **Iniciatívy pre otvorené vládnutie** a jej **akčných plánov**.

Dôvodov, prečo je vhodné využívať otvorené vzdelávacie zdroje, je veľa. Podporujú rozvoj vzdelanostnej spoločnosti, znižujú náklady na vytváranie vzdelávacích materiálov, zlepšujú flexibilitu vzdelávania, ich obsah je možné kombinovať s inými zdrojmi, neustále ho vylepšovať a jednoducho aktualizovať. V neposlednom rade môže byť sprístupnenie kvalitného obsahu verejnosti aj prostriedkom na šírenie dobrého mena školy a na prilákanie väčšieho množstva študentov.

Použité zdroje:

- [1] Open educational resources. *Wikipedia: free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 03.01.2021 [cit. 2021-01-12]. Dostupné na: https://en.wikipedia.org/wiki/Open_educational_resources
- [2] Otvorené vzdelávacie zdroje. Ministerstvo vnútra SR: *Splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti* [online]. Bratislava: Ministerstvo vnútra SR, 2021 [cit. 2021-01-12]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?ros_oer
- [3] Otvorené vzdelávacie zdroje. *Creative Commons Slovensko* [online]. Bratislava: Switzerlab, [cit. 2021-01-12]. Dostupné na: <http://www.otvorenevzdelavanie.sk/v1/oer/>
- [4] Iniciatíva pre otvorené vládnutie. Ministerstvo vnútra SR: *Splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti* [online]. Bratislava: Ministerstvo vnútra SR, 2021 [cit. 2021-01-12]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?ros_ogp
- [5] Úlohy vyplývajúce z akčných plánov a ich plnenie. Ministerstvo vnútra SR: *Splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti* [online]. Bratislava: Ministerstvo vnútra SR, 2021 [cit. 2021-01-12]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?ros_oer_ulohy

Otvorené vzdelávanie zdroje:

[OER Commons](#)

[Výstupy, návody, príručky](#) Úradu Splnomocnenca vlády SR pre ROS

[Učebné materiály a otvorené vzdelávacie zdroje](#) MŠVVaŠ SR

[EPALE](#) – Elektronická platforma vzdelávania dospelých v Európe

[Open Educational Resources](#) UNESCO

[Open Educational Resources](#) knižnice Pittsburghskej univerzity

Metavyhľadávač otvorených vzdelávacích zdrojov [MASON](#)

... a mnoho ďalších

Zdroje obrázkov:

https://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:Global_Open_Educational_Resources_Logo.svg

<https://support.canvas.fsu.edu/kb/article/1178-oer-commons-overview/>

<https://www.canva.com/>